

Մանկավարժի էֆենդիսը սէ-
նէտէ 300 նիւսիտէ ի թիւս-
բնութիւն, որոնցմէ իւրաքանչիւր
պէտք իւրին 2 իւրաքանչիւր
կիսի թաղարար իւրին տա-
լիս սէնտէ 300 նիւսիտէ
վերելէրէք, վէ բոսթա բա-
րասը տա իւրինտէ օլարագ
օն իքի սիմ մէճիտիյէ տիրո:
Նիւսիտէսի 40 ար բարա-
նա սաթ լումագտա տիր:

Մանկավարժի էֆենդիսը

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԸՆԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱԹԻՐԷ

Իւանաթըն պէհէր սաթըրը
կիսի տէֆա 3, 2 իսի տէ-
ֆա 2, վէ 3 իսի վէ սաթըր
տէֆալար իւրին 1 զէ վէ ի-
ւան սրբապետն գօնորմա-
նան իւանըն սաթըրը 3 զէ:
Մէթուպ վէ սաթըրէ ֆա-
լաթատա Բէնճէնպիս բա-
ղարնտա վագը 41 Եր-
սի իւանընտա Կարապետ Բ.
ֆանոսէտն իւմիսէ կէօն-
տէրիկէճէ տիրո:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԹԱԼԻԹԻՅԷ ԲԱՏԻՇԱՆԻ

Պօսնա էհալիսին խիթապէն թա-
րաֆը էշրէֆի հաղըթի Բատիշանի-
տէն քէշիտէ պոլլուլան թէլէկրաֆի-
նամէնին «ալէմտէ տարպը մէսէլ հիւ-
միւնիւ ալմըլ չէճաթիքնը յա նուսրէ-
թի իւանիէն իւթիւնատէն, եհտի եա-
շընտան 70 եաշընա գատար քեաֆ-
ֆէնիզ սիւրհպէտէսթ օլարագ, ասա-
քիթի շահանէմէ պէրապէր Գարաադ
վէ Սըրպիա իւթիւլլընըն մահվընա
միւլթէրիքէն սալ իթմէնիզի, վէ պոլն-
տան տօլլայը մէսէլք վէ միւլթէթիւզ
վէ քէնտի վաթանըմը պիր պիւլիւք
շանլը խըսմէթի միւսէլլէմ օլան պէ-
սաթիւնիւրի աղեարէ կէօթէրմէնիզի
իւթիւր իւլ, սէլամի շահանէմէ սէլի
իւթիւլթի վէ զընապէն տուտի մուղաֆ-
ֆէրիքէթիւնիւզ մէշղու պոլլուլանտա-
ղոմուս պէնան իւթիւլլէ մէֆատը ճէլի-
լինտէն իպարէթ օլտուղու իւթիւլլիւ
տիր:

—Ալթընը օլտուլի հիւմայուն նէֆէ-
րաթըլլէ իւմէրա վէ զապըթանը, Բու-
մէլի ճիհէթիւնտէ պոլլուլան սիւրհ
արգատաշարընա իւանիէթէն պիրէր
մաաշարընը թէլք իւթիւլլէթի Պա-
պը Սէրասքիւրիէ տըլ իթմիլլէր տիրո:

—Պու կիւնի Բաթիշանի օլտուլլան
տուղլուս կէօթէ, Պապը Ալի, Սըրպ
պէյի բրէնա Միւնըն ալլէ գարաթ վէ-
րիպ, տիկէր պիր բրէնա ինթիլապ
կիլլէմէսին Սըրպ էհալիսին, էմր ի-
տէճէք իմիլ:

Գարաադ պէյի հաղըթնտա տա-
լի էօլլէ պիր գարաթ վէրիլէճէլի զանն
օլլուսագտա տիր:

—Բումէլի թարաֆըրնտա պոլլու-
նան սաաքիթի շահանէն զամմ վէ ի-
լալլէ օլլուսագ իւղըրէ, տէվլէթի Ալի-
նէ թարաֆըրնտան 50 թապուր տահա
ճէմմ վէ թէտարիք իտիլմէքտէ տիր:
Պու հալէ կէօթէ, Բումէլի թարաֆը-
րնտա ճէման 300 պիւնտէն զիւստէ
ասքէր պոլլուլանագ տիր:

—Կէլէն կիւն պիր զապիլիէն գա-
րագօլու Գատըթէյիւնտէ տօլլալագ-
տա իքէն, սօգաղա տիքըրէ իքի ալլըգ
պիր զըգ պոլլուլլըր տիր:

Եանընտա պոլլուլուլըր պիր բու-
նուլ, չօնուղուս անատան պապատան
եթիլմ, վէ Բում միւլթէթիւն մէստուպ
օլտուղուս պէնան իթիլիլիւնտէն, գա-
պըթա թարաֆըրնտան Բում քիլիսէսի-
նէ թէսիլմ օլլուսագտա տիր:

Եինէ օ իլիէ պիր զապիլիէն գարա-
գօլու Ալիսալը չէշմէտէ Արուսն սօգա-
ղընտա եհնի տօղմուշ պիր չօնուգ
պոլլուլ, ծնու տալի Բում քիլիլիւ-
սինէ թէսիլմ իթմիլլէր տիր:

—Ալթըրիա տէվլէթի, էօթէ թա-
րաֆըրնտէն էշրէյանա մուսլէնէթ իւլին
կէլմէք էֆըրընտա պոլլուլանտա
մէնն զընընտա, հուտուտուս լա-
եղըրըն մուհաֆաղա իթմէքտէ տիր:

—Պուրկաղտան մայիս 28 տէ եաղը-
լան պիր մէքթուպա նաղարէն, Թիլի-

պէ վէ իսլիմեա թարաֆըրնտա վուրու-
լան վէ աթէշէ վէրիլէն քէօլլէրն գը-
թաթը 129 ալալիզ օլուպ, վէ ֆիւրար
իտէն վէ թէլէֆ օլան ինսանլարըն սա-
եղըր տալի 100 պիւն նէֆէրտէն զիւսա-
տէ թալիլին օլլուսագտա իմիլ. պալ-
գանլարտա ինսան լէշի գօղուսուստան
կէշիլմէք օլմուշ, վէ Չէրքէյէր իլէ պա-
շըպօղուլըր չօգ մալ եաղմա իթմիլ-
լէր տիր:

—Էտիպի մէշղուր քիֆաթըր Ահմէտ
Միտհաթ էֆէնտի, Մաթպուլաթ իտա-
րէյի պէհիլիէնտէն մուսլիմի սանի
թայիլին պոլլուլլուլ օլտուղու իլի-
տիլլիւ տիր:

—Թուրուս հարպիլիէ միւսթիլի սաա-
տէթըր Բիւսթէմ փաշա հաղըթիլլէրի
էվլէթի կիւն Պապը Ալիէն կէլլէք, Սա-
տարագամ հաղըթիլլէրի իլէ միւլա-
գաթընտա զայլէյի հարպիլիէնտէն պահս
օլլուսագ միւսալիլլէթիլլէ, փաշայի
միւլարըլլէյի Թուրուս վալիսի տէվլէթ-
լու Սաաթը փաշա հաղըթիլլէրի, ճա-
նիպի տէվլէթի Ալիլիէնտէն պիր էմր
ալթըրը հալաթ, լիւսագաթը տէրէճէ
Թուրուս սաաքիթի Տէրիսաաթէթի ի-
զամ վէ էմրը հաղըթիլլէ Փատիշահիէն
թէսիլմ կիլլէյի ճէլիլի պիւլլիլլէ, վէ
Սաաթագամ հարպիլիէթի թարաֆըրն-
տան վալիլի միւլարըլլէյի շու եօլտա
նիլիէթ վէ համիլիէթիլլէ թագալի
պոլլուլլուլ տիր:

—Սըրպ իմարէթիլլէնտէ պոլլուլան
մէմուրնիլլէ քեաֆֆէսի 120 ֆրանգ-
տան զիւստէ մաաշարընը իմարէթի
շիմիլիք իւանէ սուրէթիլլէ թէրք
իտիլլուլար իմիլ:

—Սըրպըն էրքեանը հարպ զապի-
լիտնըն օն սէքիլ գատար օլուպ, պոլն-
լար Բարիս վէ Վիլէնտ վէ Պէրլին մէք-
թէպի հարպիլիէթիլլէնտէ իքմալը մա-
լիւմաթ իտէրէք, Պէլլըրաաթա իւսա-
րէթ մէքթէպի հարպիլիէթիլլէնտէ մուս-
լիլլէք խըսմէթիլլէնտէ պոլլուլանագտա
տիր:

Իմարէթ օն եհտի տայիլլէտէն միւ-
րէքէպ օլուպ, պէհէր տայիլլէ պիր
ալլայ սաաքիթի միլիէն իթա իտէպի-
լիլ իմիլ: Պու սաաքիթի միլիէնտէն
սէնէտէ պիր տէֆա, իքի հաֆթա թա-
լիւ իթմէք տտէթի տիր: Չապիլիան
վէ սաաքիթի թիւֆէնքէր ինկիլթէ-
րա վէ Պէլլըրաաթա սաթըն ալլընան
գըլտան տօլար թիւֆէնք իմիլ: Ճէպ-
լանս վէ միւսիլլաթ Գորէթիլլէթիլլէ-
տէ պոլլուլանտա անպարարտան իթա օ-
լլուսագտա: Անճագ պոլն անպարար
շիմիլի սիւրհալ ալթընտա պոլլուլանտա
սաաքիթի քիֆաթէթի կիլլէնտէլ:

Թօր էտէվաթը կէշէնտէ էվրօպա-
տան սաթըն ալլընալ, Ալթըրիսա վագ-
թիլլէ պոլլուլարըն մէնալիլլէնտէն Սըր-
պիլիանա կիլլէնտէն լուսաթ վէրմիլ
տիր: Սիւրիս աղմա թալիլմ իլլէտիք-
լէրնտէն, պոլլուլարըն իւղըրիլլէն
էք: իւլիլ օլլուսագտա, թօրմուլար տա-
լի պէօլլէ ալ թալիլիլ օլլաղլա, պոլ-
գապիլլէնտէն տիր: Անճագ թօրմուլ գա-

պիլիլլէրն պաղըլարը Բուսիա վէ Մա-
ճարիլիան թարաֆըրնտան կէլլէք
իմարէթ խըսմէթիլլէն կիլլիլլէր տիր:
Իմարէթիլլէ մուղայիլլէ մալիլիէթի
վէ վարիտաթըն աղլըրը պոլն գատար
սաաքիթի իտարէնտէ անճագ քէք աղ
միւստէթ տաեանապիլլէր: Էկէր Ա-
վսթիա վէ Մաճարիլիան տէվլէթի,
հուտուտու գաթար իսէ, օլաղըթ ի-
մարէթ մուհարէպէ էֆըրընտան
վաղ կէշմէնտէ մէմուլ օլաճագ տիր,
շիւնքի իմարէթ էքսէր լէվալ'մաթը
օ թարաֆտան ճէլպ իթմէքտէ տիր:

—Պապը վալիսի Նապըր բաշա հաղ-
րէթիլլէ թարաֆըրնտան սաաքիթի շա-
հանէ իւլին պէշ պիւն, վէ մալսուսմէթի
թարաֆըրնտան տալի իքի պիւն լիւրա,
քի ճէման եհտի պիւն լիւրա իւանէթի
նաղաթիլլէ իթա պոլլուլլուլ օլտուղու-
նու վաղըթ զաղէթաթ եաղընտ:

—Հարաքեաթը սաաքիլլէնտէն տօղ-
րուտան տօղրուսա խապէր ալլաղ իւղ-
րէ, Սաաթագամ հաղըթիլլէրիլլէնտէ
հիլլանտէրիլլէ մալսուսա պիր թէլի-
րաֆ խաթըր քիւլաա օլլուսագտա տիր:

—Վաղըթտա կէօրիլլէնտէ տիր:

Տիւնքի կիւն մէվաղիլի հարպիլլէտէն
Տէրիսաաթէթիլլէ քէյ տէր քէյ թէլի-
լլէթի իւլլէթի կէլլէթիլլէնտէ, քեաֆֆէ-
սի հարաքեաթընտէ սաաքիլլէնտէ, վէ ու-
ֆագ թէլլէթի միւսաաթէթաթ տայիլլէր
օլուպ, հայիլի էհէմիլիէթ պոլլուլան-
մաաթըրնտան, ճանիպի հիւլիլլէթ-
տէն իւլլէնտէն նէշր օլլուսագտա իսէտէ,
մէքթիլլէ թէլիլլէրաֆիլլէնտէ միւսիլլէ-
լիլիլլէնտա նաղարէն, սաաքիլլէ շա-
հանէնտէ իհրաղ իթիլլէրիլլէ մէվաղիլի
հարպիլլէ, վէ իթիլլէրաղ օլլուսան մա-
նօլլարըր քէք մուհիլմ վէ եօլլուստա
պոլլուլանտուղու ճիհէթիլլէ, գարիպէն
վուղու պոլլուսագ մուհարէպէլլէրտէ
շանլը մուղաֆէրիլլէթիլլէ խապէրի
վիլլուտի, տաղըրա պէ տաղըրա պէք-
լէնիլլէքտէ տիր:

—Սըրպ գաթուլ քէթիլլէտա Մա-
կաղիլլէթիլլէ մանէթի մէվճուտէսի
ճիւստա կիւնիլլէ Տէրիսաաթէթիլլէնտէ հա-
րէքէթ իտէճէքլլէր տիր:

Կէրէք միւսալիլլէյիլլէ, վէ կէրէք
Տէրիսաաթէթիլլէ պոլլուլանտա Սըրպը վէ
Գարաադըլար աղիլլէթիլլէնտէ քէնտի-
լիլ թալլէպ իտիլլուլար, զիւրա տէվ-
լէթի Ալիլիլլէ Սըրպ վէ Գարաադըլար թա-
պի մաղաթընտա թուլթուպ սաթ տաա
կիլլէր, վէ պոլլուլարըն էճնէպի կիլլի
աաթ իտէմէքտէ:

—Մահիլ օլարագ ալթըրըմըք խա-
պէրէ կէօթէ, ինկիլթէրա տէվլէթի
պիր գալ կիւնէ գատար Սըրպիլլանըն
էվրօպա սաաքիլլէնտէ իլալլէ գաղըր-
մաաթնա լիւրա կէօթիլլէրիլլէնտէ կիլլէ
տայիլլէ, Սըրպ իմարէթիլլէնտէ իլալլէրաթ
շէտիլլէ ինքաթ իլլին մուղաղմ տէվ-
լէթիլլէր տալլէթ իտէճէք տիր: Մու-
աղըրա տէվլէթիլլէրն պոլն տալլէթի
բաղալլէթ իտէճէքլլէրն անաղըրընտ:

(Լա թիւրքի)
—Նուլլէ Բրէն Լիպըր զաղէթաթը,

Ինկիլթէրա իլէ Բուսիանըն մուհարէ-
պէ իթմէսի լաղըմ կէլիլ իսէ, իթա-
լիա տէվլէթի ինկիլթէրա թարաֆըր-
տա պոլլուլուպ, սայիլլէ տէվլէթիլլէր
պիլլարաֆ գալաճագաթ տըր, տէյոր:
—Բօլիլլիլլէ Գորէթիլլէնտէն զաղէ-
թաթնտա կէօրիլլէնտէ տիր:

Սըրպիա իլէ Մէմէքէթէյի պէյիլլէ-
տէքի միւսաաթէպաթա, պոլն կիւնըրտէ
խալլէ կէլիլ, Մէմէքէթէյի իլլէ աղ-
տը իթիլլէթա իթմէք իւղըրէ, Սըրպ-
լըրըն իթիլլէրիլլէր զայլլէթ պօշա չըգ-
մըշ տիր:

Սըրպիլլանըն Մէմէքէթէյի իլլէ
պիր իթիլլէթա աղա իթմէք իւղըրէ
չաղըրըր, թա 1868 սէնէսինտէն պէ-
րու կէօրիլլէնտէ իտէ տէ, օլ էնանտէ
Սըրպ պէյիլլէնտէ թէպիլլէր պոլն էֆ-
քեարտան վաղ կէշիլլէ վէ բանալլիլլէ
էֆքեարընտա թապի օլարագ, եինէ պոլ-
պապտէ միւղաքէրաթա կիլլիլլէթ
իթմէնիլլէ տիր: Մէնէի մէքթիլլէնտէ
օլտուղու կիլլի, պոլն տէֆա տալի Սըր-
պիլլանտէ հէյէթիլլէ միւստիլլէր քէյիլլէ
Մ. Բիլլիլլէ օլուպ, Մէմէքէթէյի միւ-
սիլլանտէ քէյիլլէ տալի Պրաճիանտ օլ-
մալլէ, եալըրը պոլն սէպէպտէն թէք-
լիլլէրիլլէնտէ գապուլ օլլուսագտա
Սըրպըրա անլալլէր յարաթա Պոլն-
տան տա պաղըր Մէմէքէթէյիլլէնտէ
ճէվապը վէրէճէկէ, պոլն քէրէ սայիլլէր
վաղըրըրտան զիւստէ մալիլլէ իտիլլէ
Մէմէքէթէյիլլէնտէ պոլլուլանտա
Սըրպիա աճէնթօլլուստէ թէքլիլլէթի,
քէտտ օլլուսագտա մաաթա, հիւ-
քիլլէթ տալի Սալլարըն հէր կէօնա
հարաքեաթ վէ էֆքեարըրընտ սէտ
չէքմէք իւղըրէ պիր չօք Սալլ գօլի-
լիլլէրիլլէ տաղըրմըշ, վէ իսայլը Պուլ-
կար էշքըրաթըն թէվըթ իթմիլլէր
Մէմէքէթէյի հիւլիլլէթիլլէնտէ պոլ-
հարէքէթի, Պէլլըրաաթա զիւստէ
թէէսիլլէ իթմիլլէ, վէ գօլիլլէ աղաթըն
էքսէր Սըրպ բաաթըրթիլլէնտէ համիլ
օլտուղըրըն էհէթիլլէ, աաթըր Սըր-
պիա ալլէյիլլէնտէ պիր հարէքէթի խա-
սիմանտ տաա օլլուսագտա իտիլլէ:

Պոլնուս իւղըրիլլէ Մէմէքէթէյիլլէնտէ
պոլլուլանտա Սըրպ աճէնթօլլուստէ,
թաճթը թէվըթտէ օլանաթըն թալիլլէնտէ
պիլլիլլէ թալլէպ իթմիլլէ իտէ տէ, հէ-
նուղ սէմէրէսի կէօրիլլէնտէ տիր: Պոլն-
տան տօլաթը պոլն իքի իմարէթ պէյ-
նիլլանտէ օլան միւսաաթէպաթ կիլլիլլէ
սուղըրըն քէսպ իթմէքտէ տիր,
Մէմէքէթէյի զաղէթաթըն էքսէ-
րիլլէ, էհէքիլլէթի մահէլիլլէնտէ հա-
րէքէթիլլէ թալիլլէ, վէ բանալլիլլէ
անլըրէ տալի զարաթըր օլաճագըր ի-
լան իթմէքտէ, վէ տիկէր թարաֆտան
տալի Սըրպիա սաթըն օլան եիւղ
եիկիլլէ պիւն գատար Ուլալլարա,
Սըրպըրըր թարաֆըրնտան ֆէնտ մու-
մէլլէ օլլուսագտա պէնան իլլէ, էհա-
լի պէյիլլէնտէ մէվճուտ օլան պիւլլու-
տէթի արթըրմաղտա տըրըր:

—Նիւլլէ ֆըրգալի աղըրիլլէնտէ, Շէր քէօ-
նիլլանտէ պիր մուղաֆէրիլլէնտէ օսմալիլլէնտէ

ճայիլ օրու, Սրբալուարտան 18 թոր ինչ քիւլիւնէթիւն էսոր աղորդընը, վէ Օսման բաշանըն Սրբալ տարիինն տօրու ինչու լէմքտէ օրուդուհու ճար տիւ Պօսթօրտան նաղլէն լա թիւրքի եազարդտան սօնրա, չուհու իւմէ իթմիլ տիր :

—Շիւտիւնէ գատար պիգէ ըէսմի էյլէ պիր հապատիւ կէլմիլ տիր, ֆազաթ խուսու սի օրարագ աղորդ լիւր մայիւմաթ, ճար տիւ Պօսթօրտան պէհանընա մուվաֆիթը պըր : Եու գատար վար քի, մուհարէպէի մէջքիւն ճար տիւ Պօսթօրտան տէտիկի կիւ պի Շէնր քէօեհանտէ վուգուա կէլմիլա, Սրբալիսթան տարիինտէ, վէ ասաքիւրի չա հանէնէ թօրանըլաճազ նօգթա պուլուհուսն Գրակէվազ եազընընտա վուգուա կէլմիլ տիր :

Նիլ ֆըրգաեի աղբէրիէ գօմանտանը Աճմէտ Էնուլ քաշա, Միւրաճօր վէ Շէնր քէօ թարաֆարընտա դուհուր իթմիլ օյան էթի Սրբալ ֆըրգաեի մուգապէլէ իթմիլ քիւլէ, իթի ֆըրգաեի մուգապէլ մըզտա րը քեաֆի ասաքիւրի չա հանէ թէրը իթմիլ քեա քիւսնրա, մայիլէթի մէվճուտէյլէ Սրբալիսթանըն ինչիսինն տօրու երիւթմէք տէ տիր :

Ալքնան մալիւմաթա կէօրէ, եօգարընտա զիթր օլուհան մուհարէպէ, Սրբալ հուսուտ տուհտան պիր քաշ ասաթ մայիլէտէ ինչ րուտէ վուգուա կէլմիլ, Աճմէտ Էնուլ քաշա աղբիւր ասաքիւրի չա հանէնէ գօ մանտա իթմիլքտէ տիր :

Ասաքիւրի չա հանէնէ մուգաֆիթիւնէթի, տէրէնէի քէմալտէ օլուա, Սրբալլարտան իթի պին էսիր ինչ իւլ պաթարիա թօր աղի իյլէմիլ տիր :

—Չարէնպիլ կիւնիւ տէօրթ միւքմիլէ պաթարեա, եանի 24 թօր վէ 700 թօրու վէ 420 աթ վէ 20 գաթըր վէ 4 օլա թօրու սիւրաթ ինչ Սրբէնի իսկէլսիտէն Բազարընա հարէքէթ իթմիլէր տիր : Քիւլա րու մէլիւն տէմիր եօլ ինչ տիկէր ասաքիւր մէվ գըլընաճազ տըր :

Տէմիր եօլ ինչիւնի գուլմանեարնա, հարէքէթ իթմիլէր իւլգէ հէր տայիւ պիր քաշ լօգօթիթիւլէր վէ պիր մըզտար վախոնարըն ինչիսինն պըրաղըլմաթ իւլիսթար օլուհուլ տուր :

Կէլէն Էնուլ աղբիւր, տէօրթ գըլթա գաթար միստուա ինչ, տէմիր եօլ գուլմանե արընըն միւլիթէլի մէվ գըլարտա պուլուհան քեաֆիթի պօշ վախոնարըն Տէրիս ասաթ ինչ ինչիւնի տիր :

—Տէօրախնիւ վէ պէլինի օրուսի հիւ մանուղարա տարիլ օլան սընըֆըր թալի ըէտիթիւր 77 թապուր տուր քի 87 պին 750 նէֆէր տիւք տիր : Պու մըզտարըն պիր գըլթա սիւլալ ալթընա ալթընա տըր :

—Էնվալիտ Բուս զաղէթաթըն պէ եանընա կէօրէ, Գարաաղըն ասաքիւր 16.700 նէֆէրտէն իպարէթ օլուա, պու գատար ասաքիւր իւլ ֆըրգաեի թաղ սիւլօլուհուլ տուր : Ասաքիւրի մէրգու մէնիս, գուլուհուսն տօլար թիւֆէնք լէ սիւլալ օլուա, 20 բարէտէ թօր լարը վար տըր :

—Էտիրնէտէ ասաքիւրի չա հանէ մէսա րիֆաթը ֆէվ գէլատէսինն պիր մէտար օլուա, իւլրէ, ալթընա իսանն տէֆիթէ րինէ իթի պին լիւրա գալա օլուհան շ տուր :

—Մէքթէպի ասաքիւրի չալիւրտանը նըն մէյտանը մուհարէպէնէ աղիւնէթ ինչին րուխաթ իսթիտաթընտա պուլուհուսն քեաֆիթը եազմըլ իտիւք : Պու կիւնքի Դուրիլտէ օգուստուղուհու կէօ րէ, մէքթէպի մէջքիւր տէրէքթօրու Սիւլէյման քաշա հաղըլթիւլէր, երիւք սէք սընըֆարըն չալիւրտանը ինչ պէ րապէր մէյտանը մուհարէպէնէ աղիւ մէթէ էմր ալթ իյլէմիլ տիր :

—Ալթըրմիլ մալիւմաթա կէօրէ, հէյնի հաճէթտէ Պրէնտիլի թարիլիլ լէ Եարգա ասաքիւր սէվգի ինչին, Ին կիլթէրա, Ֆրանսա վէ իթալեա տիւլ լէթիւրի պէյնիտէ պիր իթիլիֆադ աղտ օլուհուլ տուր : Իշպու աղաթ իթիլիֆադ իւլթիւնէ, Ժէնըրալ սըր

Կարնէ Վօլտէլէյ Գօրֆուեա աղիւնէթ իյլէմիլ, վէ ճէլիւրէի մէջքիւրէնիս էսիկ գըլլարընտա, Եոհան հիւքիւ մէթիւնիս միւսաապէլիլ 35,000 նէֆէր ասաքիւրիս իղամէթ իտէպիլիպ իտէմէնէնէլիսին տնաւադ իւլրէ, մէջքիւր գըլլարըն մուլալէն իթմիլ տիր :

(ԱՎԵՐԹ ՀԵՐԵՄ) —Կէլէն բէնճէմպիլ կիւնիւ Ալիւ զիւնէ, Օրհանիէ, Ֆէթիհ Պիւլէնտ նամ զըրհըր սէֆիւնէլէր ինչ Ռէթիմ նամ միլիթօ վարօրուտան միւրէքքէպ պիր Օսմանլը ֆիլիսու, տէօրթ պը գատար Ատալար տէնիլիլ պահըր Սէֆիտտէ կէլթի իւլգար իթմիլք իւլգրէ Հօպարթ բաշա հաղըլթիւլէրինն թահ թը գօմանտաթընտ օլարագ Տէրիսաա տէթ լիմանլնտան հարէքէթ իյլէմիլ տիր : Մէջքիւր ֆիլիս Մարմաթա տէ նիլիւնէ կիրտիլիստէ, Էտիրնէ նամ աղապա գօրթիլ ինչ իշպա օլաճազ, վէ Իշպիւրտէն վէ Կիրտտէն տարի տէօրթ գըլթա զըրհըր տահա պու ֆիլիսա իւլգէ գըլթաճազ տըր : Սէֆիլիսին մէջքիւրէ իւլ տէօրթ կիւն Չանազ Գալէաթ խարիճիւտէ վազը Պէլիլա քէօրթէլիստէ տուրուլուհու տա, Էնէպի տմանմալընըն գօ մանտաթընտ զիլարէթ իտիլէնէք, վէ տմանմալըն պէյնիտէ սէլալալ մազ մէրուսիլի ֆիլիս գըլթաճազ տըր : Պատէհու Օսմանլը ֆիլիսու Պէլիլա տան պիր հարէքէ, Սէլալիկէ, Իղմիլէ, Կիրտտէ, վէ քեաֆիթի Օսմանլը ճէլիւրէլէրինն ուղղաեաճազ տըր :

Պու սէֆիլիլէր էն քիւլիւք լիմա նա տարի ուղղաեաճազար իտէտէ, չալէտ պէօլաք սէֆիլիլէր պաղը լի մանլարա կիրէմէտիլէր թաղաթիւտէ, քիւլիւք սէֆիլիլէր Օսմանլը սանճա քիւլէքէնէ քիւլիւք տիր : Մէֆիլիլէ մէջքիւրէն քեաֆիթիս, Հօպարթ բաշա հաղըլթիւլէրինն գօմանտաթըն թահ թընտա պուլուհանաղը կիւլի, արա սըրա տարի թօր վէ սալիլ պու կիպի թալ լիլթի ինճա իտէնէքքէր տիր : Նասըլ քի տէտիւք, Իշպու սէֆիլիլի հարպի ենինն մէյմուրիէնէթի տէօրթ պի իմ թիտաա իտէնէլի միւհիթիւլ տիր, վէ տիգաթա չալեան եէրի չարաթ տըր քի, պու ֆիլիսուսն պիլիսիւլէր զապը թան, թալիլիլ վէ մա քիւլիլթիւր Միւլիման օլուա, եալընըլ Հօպարթ բաշա հաղըլթիւլէր ինչ սըր քեաթիպէրի օլան Էրմէնի միլիթիլիստէն իւլթիւնէն էֆէնտի, միւսթէնտա տըրար :

(ԱՎԵՐԹ ՀԵՐԵՄ) —Ֆիլանսիէ նամ զալթիլթանըն պու կիւնքի չըգարըն իթիւնի նիւսիէ սինտէ օգուստուլ տուր :

Իկէր աղորդընըլ մալիւմաթ ոահիհ իտէ, Ինկիլթէրա տէվլէթի Եարգաա իթիլիլաղ իթիլիլ մուհաֆազա բօլի թիգաթըն նէթիլիսի օլմազ իւլգրէ, Սըրպիա ինչ Գարաաղա գալըր ալթըլան մուհարէպէնին ինչիսինն քեաթընա մէտար օլմազ ինչին, Լօստար քիալա սընտան պիր իսթիլիլաղ աղտինէ մա նէվի սուրէթիտէ թէնէթիսթ կէօթիլ մէքթիլ Պապը Ալիկէ վաա իյլէմիլ տիր : Պէօլէ պիր իսթիլիլաղ 1853 սէ նէսինտէ տարի, Ինկիլթէրա վէ Ֆրանսա տէվլէթիլ թարաֆընտան վուգու պուլուլ օլուլուհուսն, պու հալատիսին եազմտա թաաթի գըլթա նաճաղըն իւլթա իտիլիլ :

—Փաեղըրընըն թէնտիէսի կէլէն ասաքիւր տնընտան թէնտիլ իտիլիլ օլան 1869 Ինտար թահիլիլաթըլա րու մէլ շըմէնըթէր թահիլիլաթը վէ էս

համը ումուսիէնին ալթը պըլթ գուրօն ֆալիլթիլիլին միւստէթի, յուլիս պիրտէ հուլուլ իտէնէլի մալիւմ տիր, Հիւքիւնէթի Սէնիլէ, մէջքիւր ֆաեիլթիլին թէնտիէսին պիր միւստէթ տահա կէնիթիլմէք իւլգրէ Էնվալիտէն եէնի պիր մէօլէթ տահա թալթա իթմէքիլէ գարար վիր միլ տիր :

Իշպու գարարըն ըէսմի իւլանը անգա րիպ զաղէթալարտա կէօրիլէնէք տիր (Ֆիլանսիէ)

—Պու կիւնքի Իսթանպուլա օգուստուլ տուր :

Ալթըրմիլ մալիւմաթ սահիհէնէ նէգարէն, տիւն վէ էվլէիսի կիւն մէյտանը մուհարէպէտէն ալթընա թէլիլա րաֆիսմէլէր, ասաքիւրի չա հանէ ինչ Սըրպիլար պէյնիտէ պէօլիւք պիր մուհարէպէ խապէրի վիրմէմէքտէ տիրէր : Պաղը ուֆադ գալթալար վուգու պուլուլ իսէ տէ զիթր օլուհաճազ շէլէր տէլիլ տիր :

Միւլթէլիլ ֆըրգալարըն էրքեանը հարպալը, գարիպէն պէօլիւք պիր մուհարէպէ ինչին հաղըլթէ կէօրմէք տէ տիրէր : Սանաթտալարընըլտան Էքէրիլիլին վիրտիլթիլի հալատիս լէրին ալթը եօգ տըր : Իթի կիւնտէն պէրու տիր քի պէօլիւք պիր մուհարէպէ վուգու պուլուլ տուրուլուհու տայիլ Պապը Ալիկէ հիւ պիր ըէսմի թէլիլա ֆիլիլա իթմէմիլ տիր :

—Էնգարէ ասաքիւրի ըէտիլթիլիստէն պիր թապուրու տիւն Իշպու շըմէնըթ ֆէրիլէ Իսկիլտարա վաալ օլուա, Սէլիլիկէ գըլլաեի հիւսանուհուտա իւ գաթիլ իթիլիլաղ տիր : Պու կիւնքի տէ Էնգարէտէն իթի թապուր տահա ըէտիլթ պէլթիլիլէքտէ տիր :

—Իսկաթաթ մէվալաեա նաղալէն, Ինկիլթէրա տէվլէթի սայիլ տէվլէթիլ ինչ պիլ իթիլիլաղ Սըրպիաեա, մաղլուպիէթի թաղաթիլիտէ, տէվլէթիլին գարըլմամաթըլա, Սըրպիանըն թէրպիլիլին տէվլէթի մաթ պուսաթա թէրք իտէնէքքէրին, վէ Սըրպիանըն ճահիլէ հարաքեաթըն տան Էվրօքանըն սուլը ումուսիսին հիւ պիր զիտան կէլթիէնէնէլիսին ան լաաաճաղը իմիլ :

—Քէզա Մօրնիլ Բօթ զաղէթաթընը իսկաթիլին ինտըլը իտէ, շըմալ իւլ տէվլէթիլ Սըրպիաեա ան լաթմըլար տըր քի, Սըրպիա ինչ Պապը Ալիկէ արաթնա կիրէմէլիպ Սըրպիանըն թէրպիլիլին Պապը Ալիկէ պըրադաճաղըլ տըր :

—Թալմըն Բուսիտան ալթըր պիր թէլիլաթիլաթէն նաղարէն, Սըրպիա ինչ տէվլէթի Ալիկէ պէյնիտէ պիր մուհարէպէ գուհուր իտէր իտէ, Ինկիլթէրանըն տէվլէթի Օսմանիէնէ նաղտէն իմտան իթմէսինն հալ իտիլէնէք տիր :

Թալմա պու թէլիլաթիլաթէն ճէվապ օլարագ շէլթ տէմիլ տիր : Ինկիլթէրանըն մէպէքի, տէվլէթի Ալիկէ ինչ քէնտի թէպաաթ պէյնիտէ տէ օլան մէսլէլթի միւստիլէ, վէ նաղտէն եալատ պէտէնն իմտա իթմէմէքտէն իպարէթ տիր : Կօրչադօ ֆուս լաիհաթը գապուլ իթմէմէսի պու սէպէպէ մէպին տիր : Ինկիլթէրանըն ատէմի միւստիլէ խուսուսուտա վիրտիլիլ թահիլտաթէ, հալթա պու կիւն բընն Կօրչադօֆուս էլիտէ տիր :

—Ապէնտ Բօթ զաղէթաթը Սըրպիանըն հարաքեաթընը նէֆէթիլէ եաա

վէ թաղաթի, վէ Ինկիլթէրանըն հիւ մէթիլլէ մուհարէպէնին սըր Սըրպիա նըն տէվլէթի մաթպուաթ ալթիլիտէ պիր իսկիլալ հալիտէ պըրադըլա րադ, ումուսի գըլթաեաճաղըն պէեան իտիլար :

—Պու կիւնքի Էնվալթ Հէրըլտա օգուստուլ տուր :

Ինկիլթէրա սէֆարէթիլանէսինն կէլէն թէլիլաթիլաթէլէր, ասաքիւրի չա հանէնին ֆիլիսաթալարընա տայիլ ըէսմի րարթօլարը քեաթիլէն թասաթ իտիլար : Բօթիլիլաթան վիտինէ գատար օլան մէսաֆէ իւլթիլին տէ, ասաքիւրի չա հանէ քէսպի ֆիլիսաթ իթմիլ, վէ տիւլէն պու տէֆա քէնտիլիլ կիլթէմէտիլ, ֆազաթ գարընըն մուհարէպէ իտէր Օսմանլը օրուլարը շըգաթըլ հալտէ, հէր թարաֆտան կէրի սիւրիւլէքտէ տիր : Իսկաթէթէ կէօրէ, Սըրպ ասաքիւրինն Բուս գօմանտանը Ժէնըրալ Չէքմաիէ ֆիլիս հարպըլանը, Օսմանլըլարըն մալիւլ օլմալ, վէ պու խուսու Սըրպ օրուստուստ տիւլարը տէնէթ գըլմըլ տըր :

Պու կիւնքի կիւն մուհարէպէտէ պուլուհան ասաքիւրի չա հանէնին մըգա տարը 210 պին նէֆէրէ պալիլ օլուա, 200 բարէ թօրալը վար տըր : պալը պօղուլար տա պալըա, Ասաքիւրի մէրգուլէնէ 50 պին նէֆէր տահա իւլթիլ օլուհաթտա օլուա, պուլար տա տէմիր եօլ ինչ պուրաաան կէօնտէրիլ մէքտէ վէ 15 պին նէֆէրի գաթին եօլա շըգաթըլմըլ տըր : Սէլալիլ թարիլ քի ինչ տէ ասաքիւր կէօնտէրիլէնէք տիր : Հիւքիւնէթի սէնիլիլին թէտապիլի ասաքիւրի էյլէ պիր սիւրաթա ինչիլ վարըրըլմաթա տըր քի Պապը Ալիկէն գարարը գաթիլիլին իսպաթ իթմէքտէ տիր :

(Ճէննէթմէքեան սուլթան Ապուլ Ալի Խան հաղըլթիլիլին 1861 սէնէսինտէն 1876 սէնէսինն գատար տէվաթ իտէն սալթանաթալը) :

Ճէննէթմէքեան սուլթան Մահմուտ Խանը սանի հաղըլթիլիլին իթիլիլ մալտուլէրի օլան, վէ սէլաթիլին Ալի Օսմանըն օթուլ իւլիլիլաթա պուլուհան ճէննէթմէքեան սուլթան Ապուլ Ալի Խան, 1830 սէնէսինն իտիլար 6 սընտա թէվլէլիլա իտիլ, 1861 սէնէսինն յուլիս 21 թարիլիլտէ, պիւրաաթիլ քէպիլթիլին ճէննէթմէքեան սուլթան Ապուլ Մէհալա Խան հաղըլթիլիլին վուգուլ վէֆաթըլարըլա թալիլթ օսմանիէն գուլուա իյլէմիլտէլիլ : Սուլթան Ապուլ Ալի Խանը ճիւլուսու հիւսանուլարընտա, տէվլէթի Ալիկէ կէրէք մալիլէնէ վէ կէրէք բօլիլիլաթա միւլաթիլաթալ ինչիլտէ պուլուհաթտա օլուա, Եամուա վուգու պուլան գաթիլ մաաթիլիլին մուլթըր կէօլէսի հէնուլ մէմալիլ Մահմուտ իւլթիլիլտէն պէր թարաֆ օլմալը, վէ Յրանըլ ասաքիւրի էլան Սիւրիաեթ թէրք իթմէմիլ վէ ֆաթիլաթ մէջքիւրէ տէն սուլթը զուհուր իտէն ինթիլաթ մէթալիլաթ Էիսապըլար իտէն ինթիլաթ մէթալիլաթ միւլաթիլաթալ իտիլաթտէ վէ պիր միւլթիլիլ գօմիսիլուսն մուա վէնէթիլլէ ճէպէլի Լիպան հիւքիւ մէթիլ եէնիտէն թահիլը նիղամա ալթն մաթտա պուլուհուլ իտիլ :

Պուլարտան պալըա օլ էնտտէ տէվլէթի Ալիկէնին չիմալի զարպ էս կալթիլթիլիլտէ իսթիլալ պաղի օլուա

